

**Valga linna üldplaneeringu 2030+
keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsus**

Sisukord

Sissejuhatus.....	3
1. Üldplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise osapooled.....	4
2. KSH objekt.....	5
2.1. Arengustsenaariumid.....	5
3. Mõjutatav keskkond.....	7
3.1. Asukoht ja paiknemine.....	7
3.2. Sotsiaalmajanduslik keskkond	7
3.2.1. Rahvastik.....	7
3.2.2. Sotsiaalne infrastruktuur	10
3.2.3. Majanduslik keskkond	10
3.2.4. Tehniline infrastruktuur	11
3.2.5. Ajalooline kujunemine ja ajaloolis kultuuriline keskkond	13
3.3. Looduslik keskkond	14
3.3.1. Geoloogia.....	15
3.3.2. Veestik	15
3.3.3. Rohealad ning rohevõrgustik	15
3.3.4. Väärtuslikud maastikud	15
3.3.5. Kaitstavad loodusobjektid.....	16
4. Mõju hindamise ulatus.....	17
5. Üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju	18
6. KSH metoodika.....	20
7. Üldplaneeringu ja KSH protsessi ajakava.....	21
8. Koostöö ja kaasamine	22
LISA 1. Valga linnavolikogu 29. aprill 2016 otsus nr 111 „Valga linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“	23

Sissejuhatus

Käesoleva keskkonnamõju strateegilise hindamise (*edaspidi KSH*) objektiks on Valga linna üldplaneering (ÜP) 2030+. KSH on avalikkuse ja asjaomaste asutuste osalusel strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva olulise keskkonnamõju tuvastamiseks, alternatiivsete võimaluste väljaselgitamiseks, ebasoodsat mõju leevendavate ning positiivset mõju võimendavate meetmete leidmiseks korraldatav hindamine. KSH eesmärgiks on keskkonnakaalutlustega arvestamine üldplaneeringu koostamisel ning seeläbi inim- ja looduskeskkonna mõjusid tasakaalustava lahenduse leidmine. Keskkonnakaalutlustega arvestamine peab algama juba piirkonna peamiste arengusuundade kavandamisel, sest KSH võimaldab ennetada hilisemaid probleeme ja võtta keskkonnaküsimusi arvesse otsuse tegemise kõrgemal tasandil.

KSH puhul mõistame keskkonda laiemalt kui ainult looduskeskkond. Mõju tuleb hinnata nii loodus-, kultuurilise-, sotsiaal- kui ka majanduskeskkonna aspektide seisukohast. Hindamise käigus selgitatakse välja, kirjeldatakse ja hinnatakse planeeringu elluviimisel tekkida võivaid mõjusid keskkonnale, samuti keskkonnakaitse tagamist ja säästva arengu printsiipide rakendamist planeeritava alal. Pakutakse välja parim võimalik lahendus ning vajadusel leevendus- või kompenseerimismeetmed.

Lähtudes planeerimisseaduse (PlanS) § 74 lõikest 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse¹ § 33 lõike 1 punkti 2 alusel tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine.

KSH aruanne valmib koostöös planeeringu koostamisega ja see ei ole käsitletav eraldiseisva protsessina.

PlanS § 80 lõige 2 sätestab keskkonnamõju strateegilise hindamise kavatsuse sisu järgmiselt:

„keskkonnamõju strateegilise hindamise väljatöötamise kavatsuses märgitakse keskkonnamõju hindamise ulatus ja eeldatav ajakava ning üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju, sealhulgas mõju inimese tervisele, piiriülese keskkonnamõju esinemise võimalikkus, võimalik mõju Natura 2000 võrgustiku alale ja muu planeeringu koostamise korraldajale teadaolev asjasse puutuv teave“.

Valga linna territooriumil ei asu Natura 2000 võrgustiku alasid. Lähim Natura 2000 võrgustiku ala asub ligikaudu 10 km kaugusel Valga linnast. Ei ole tõenäoline, et sellisele kaugusele võiks ulatuda mõne Valga linna ÜP-ga kavandatava tegevuse mõju. Seega puudub vajadus Natura (eel)hindamise järele.

Käesolev KSH väljatöötamise kavatsus on aluseks Valga linna üldplaneeringu KSH aruande koostamisele.

1. Üldplaneeringu koostamise ja KSH läbiviimise osapooled

Üldplaneeringu koostamise ning KSH läbiviimise osapoolte andmed on esitatud allolevas tabelis (Tabel 1). Üldplaneeringu ja KSH protsessi käigu ning teemakohaste dokumentidega on võimalik tutvuda Valga Linnavalitsuse koduleheküljel www.valgalv.ee. Täiendavat informatsiooni üldplaneeringu koostamise ning KSH läbiviimise kohta saab Valga Linnavalitsusest (Puietee tn 8, Valga linn).

Tabel 1. Üldplaneeringu ning KSH osapooled

Osapool	Asutus	Kontaktisik	Kontaktandmed
ÜP ja KSH koostamise algataja, ÜP kehtestaja	Valga Linnavolikogu	Ivar Unt	Tel: 766 1553 e-mail: volikogu@valgalv.ee
ÜP ja KSH koostamise korraldaja	Valga Linnavalitsus	Urmas Möldre	Tel: 766 9960 e-mail: Urmas.Moldre@valgalv.ee
ÜP koostaja	Valga Linnavalitsus	Urmas Möldre	Tel: 766 9960 e-mail: Urmas.Moldre@valgalv.ee
KSH koostaja	Hetkel teadmata Peale VTK seisukohtade küsimist korraldatakse hange KSH töörühma leidmiseks		

Koostöö ja kaasamise kohta üldplaneeringu koostamisel ja KSH läbiviimisel vt peatükk 8.

KSH väljatöötamise kavatsuse koostamist nõustab Keskkonnamõju Hindajate Ühing.

2. KSH objekt

KSH viiakse läbi Valga linna üldplaneeringule 2030+. Üldplaneering ja planeeringu KSH algatati Valga linnavolikogu 29. aprill 2016 otsusega nr 111 (vt lisa 1). Koostatav üldplaneering hõlmab kogu Valga linna haldusterritooriumi. Valga linna üldplaneeringu koostamise eesmärk on kohandada elanikkonna kahanemise tingimustes Valga linnaruum kompaktseks, kvaliteetseks, hästi funktsioneerivaks ja ökonoomseks elu- ja majanduskeskkonnaks rõhuasetusega kesklinna taaselustamisele, elamufondi kaasajastamisele ning äri- ja tootmisalade taaskasutamisele.

2.1. Arengustenaariumid

Strateegilises ruumilises planeerimises, kus kavandatakse pikaajalisi arenguid, on oluline erinevate põhimõteteliste arenguteede läbianaalüüsimine. Valga kontekstis on põhilised tulevikku määravad mõjurid seotud rahvastiku vähenemisega ja vananemisega.

Valga linna rahvaarv on kahe viimase rahvaloenduse (2000. a ja 2011. a) vahel vähenenud u 15 protsendi võrra. See näitaja ei erine oluliselt teistest Lõuna-Eesti linnadest (Põlva – 11%, Võru – 15%, Viljandi – 16%). Ka tulevikuproгноos oluliselt ei erine teistest Lõuna-Eesti linnadest. Eesti statistikaamet prognoosib Valga linna elanike arvuks aastaks 2040 ligikaudu 9000 (aastal 1979 see oli peaaegu 18 500). Valga rahvaarvu kahanemist on mõjutanud enim üheksakümne aastate alguses toimunud Nõukogude armee väljaviimine ning Nõukogude Liidu turust sõltuva tööstuse hääbumine. Selle tulemusena vähenes aastatel 1989 kuni 2000 linna elanike arv rohkem kui 3 000 inimese võrra. Just nende inimeste kao võrra on Valga olukord sarnastest linnadest keerulisem.

Valgas asuvate hoonete, kuid ka tänavate suurus ja arv vastab siiani 18 500 tuhande inimese vajadusele, inimesi on aga kolmandiku võrra vähem. Nende kruntide pindalast, mis on linna territooriumil juba arendatud või arendamise võimalusega (st ei sisalda metsamaid, põllumaid, rohealasid, tänavaid, väljakuid jne.), on hetkel Valgas kasutusel 72%. Kõige teravamalt väljendub allakasutus kortermajade naol. Valga linnas asuvast 379 kortermajast 45 on maha jäetud, 34 kortermajas on asustatud alla poole korteritest. Maha jäetud või alakasutatud kortermajad on tüüpiliselt kahekorruselised puithooned, ilma keskkütte ja vannitubadeta. Neid ehitati 19. sajandi lõpul ja 20. sajandi alguses, kui pärast raudteeühenduste väljaehitamist Valga elanikkond paarikümne aastaga mitu korda kasvas. Valga linna teisel kasvuperioodil (eelmise sajandi 70. ja 80. aastatel) Nõukogude arme sõduritele ja töölistele ehitatud paneelmajad on rohkem kasutusel. 90. aastate alguses jäid paneelmajade korterid vabaks ning puitmajades elanud inimesed kolisid nendesse keskküttega ja vannitubadega korteritesse. Puitkortermajad asuvad mitmetes Valga piirkondades, kuid oluline osa nendest on kesklinnas, Valga linnatuumiku muinsuskaitsealal. Kõikidest muinsuskaitsealal asuvatest kruntidest on kasutusel 64%, mälestistest veelgi vähem (53%).

Negatiivne demograafiline muutus toob igal pool maailmas kaasa sama nähtuse – majandusliku aktiivsuse languse ja sellega seotud elukeskkonna kvaliteedi halvenemise. Suur kasutuseta elamispinna ja äripinna osakaal turul langetab kinnisvara hinda. Valga keskmine korteri ruutmeetri hind jäi aastal 2015 alla 100 eurot. Madal hind ei anna omanikele võimalust oma vara müüa, kinnisvara rekonstrueerimine ei tasu ära ja uusi korterelamuid ei ehitata. Selle tulemusena on elamispindade kvaliteet valdavalt madal, puitmajades kohati vägagi kriitiline.

Enamik inimeste liikumist põhjustatavatest mõjuritest asub väljaspool Valgat ja neid ei ole võimalik kohalikul tasandil mõjutada. Valga tuleviku kavandamisel on vaja õppida kahanemisega kaasnevate

mõjudega kohanema. Valga kontekstis tähendab see loobumist mõttest, et linna elanike arv suureneb uuesti 25 aasta tagusele tasemele. Praegu tuleb teha kõik selleks, et Valga linnaruum oleks kohandatud praeguse 12 500 inimese vajadustele ja ootustele.

Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames tuleb hinnata üleval mainitud kahte põhimõttelist arengustsenaariumi. Tööprotsessi käigus võib (alam)stsenaariume lisanduda või tekkida kahe põhimõttelise arengustsenaariumi kombinatsioone. Hetkeseisuga on hinnatavad arengustsenaariumid järgmised:

- **Praeguste trendide jätkamine:** Antud arengustsenaariumiga nähakse ette olemasolevate linnaruumi mõjutavate trendide jätkumist, kui üldplaneeringus juhtotstarbeid ja suundumusi ümber ei planeerita või planeeritud ei realiseerita. Mahajäetute ja alakasutatute kruntide osakaal linnas kasvab, kesklinn tühjeneb ja ebaatraktiivne keskkonna tõttu nõrgeneb sidet kohaliku inimeste ja nende elukoha vahel.
- **Linnaruumi „kokkutõmbamine”:** Antud arengustsenaariumiga nähakse ette linnalise keskkonna koondamist, kesklinna elustamist ning linna olemasolevate ressursside optimaalset kasutamist.

Mõlema stsenaariumi korral arvestatakse teadaolevate ja realistlike prognoositavate muutustega. Valga elanikkond väheneb ning elanikkond vananeb.

Üldplaneeringu koostamise ning KSH raames tuleb analüüsida erinevaid arengustsenaariumeid. Tuleb hinnata arengustsenaariumite realiseerimisega kaasnevaid mõjusid keskkonnale. Oluline on määratleda ruumi kujundamise põhimõtted, mis säilitaksid olemasolevad väärtused, lähtuksid elanikkonna vajadustest ning soodustaksid ruumi avalikku ja mitmekesist kasutust.

3. Mõjutatav keskkond

3.1. Asukoht ja paiknemine

Valga linn asub Eesti lõunapiiril ning on Valga maakonna halduskeskus. Valga linna asub maakonna lõunaservas, mitte aga suhtelises keskpunktis. Linn piirneb Läti linna Valkaga (Joonis 1).

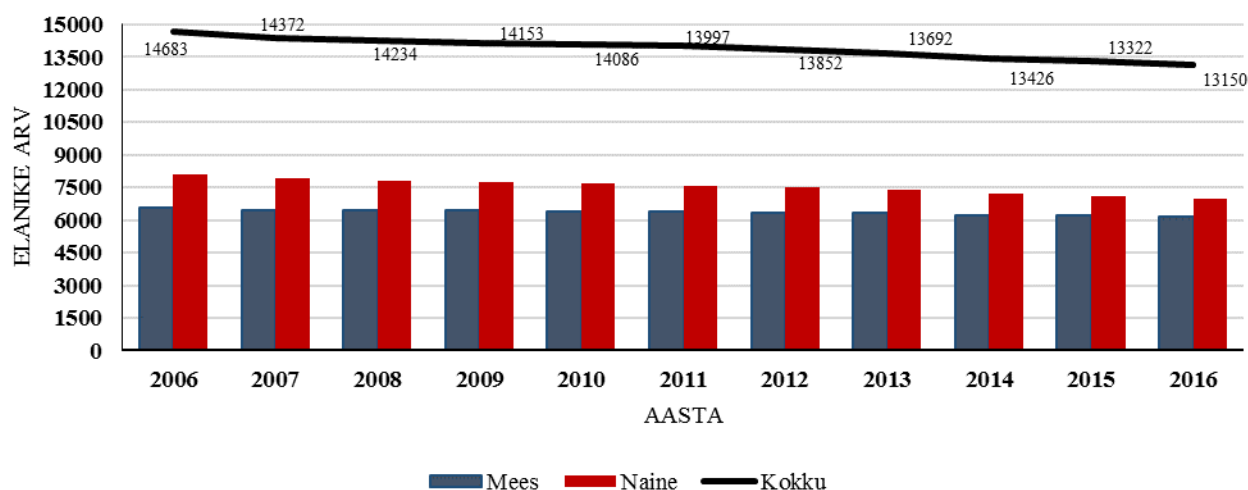

Joonis 1. Planeeringu ala asukohaskeem.

3.2. Sotsiaalmajanduslik keskkond

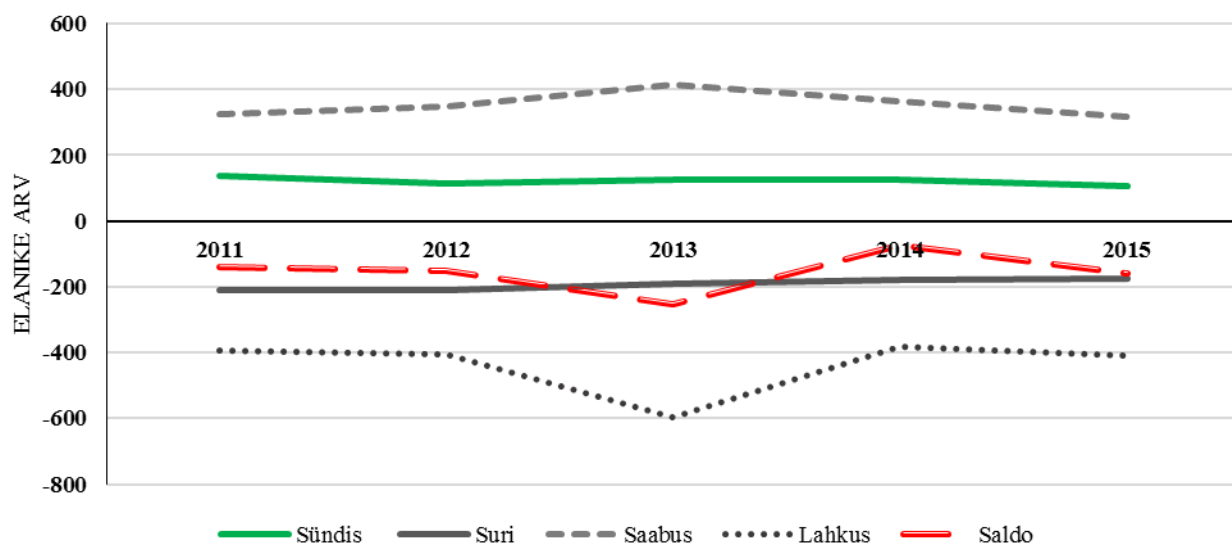
3.2.1. Rahvastik

Rahvastikuregistri andmetel elab Valga linnas 01.01.2016. seisuga 13 150 inimest, neist on 6 141 (46,7 %) mehed ning 7 009 naised (53,3 %). Viimase kümne aasta jooksul on Valga linna elanike arv vähenenud 1 533 inimese võrra (u 11%) (Joonis 2).

Joonis 2. Rahvaarvu muutus Valga linnas ajavahemikul 2006-2016 (Allikas: Rahvastikuregister 28.07.2016).

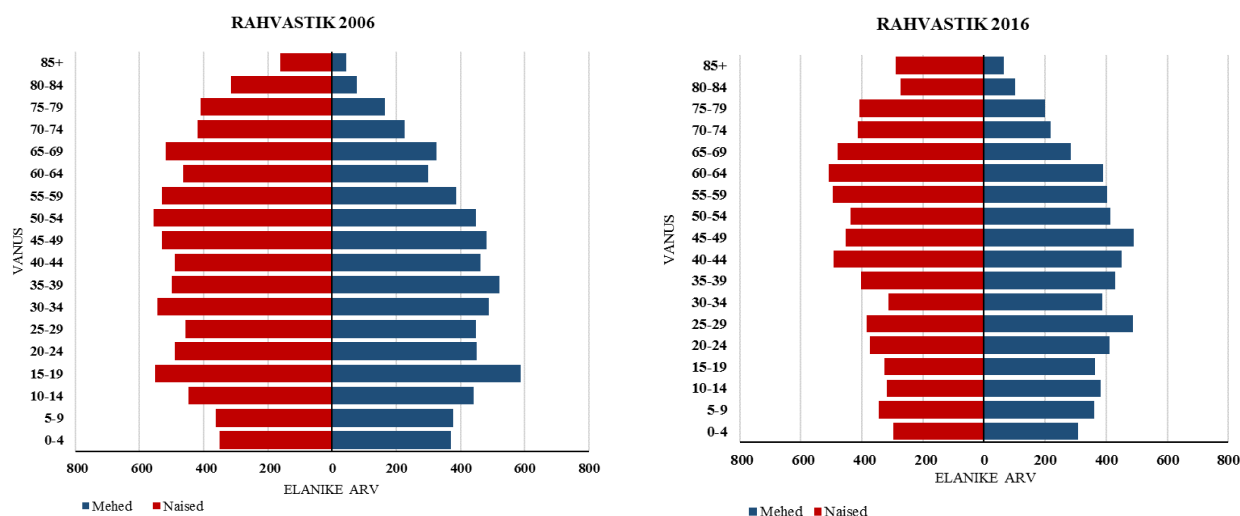
Rahvastiku seisukohast on võtmeprobleemideks rahvaarvu ning sündimuse vähenemine. Aastatel 2011–2015 on Valga linnas sündide arv vähenenud ligikaudu 20 % võrra. Samuti on surmade arv vähenenud ligikaudu 20 % võrra. Siiski ületab surmade arv sündide arvu kõikide aastate lõikes. Linna saabunud inimeste arv on ajavahemikul 2011–2015 olnud stabiilselt 300 inimese ringis. Erandiks on vaid 2013. aasta, mil linna saabus 413 inimest. Vaatamata asjaolule, et linna on saabunud aja jooksul uusi inimesi, ületab lahkujate arv siiski saabujate arvu. Ajavahemikul 2011–2015 on Valga linna saabunud kokku 1 769 inimest, samal ajal on lahkunud 2 190 inimest. Üldjoontes on iga aasta lahkunud linnast ligikaudu 400 inimest, välja arvatud 2013. a, kui lahkus kogunisti 598 inimest. Elanike arvu muutus erinevatel põhjustel on näidatud alloleval joonisel (Joonis 3).

Joonis 3. Valga linna sünid, surmad ja ränne ajavahemikul 2011-2016 (allikas: Rahvastikuregister 01.01.2016)

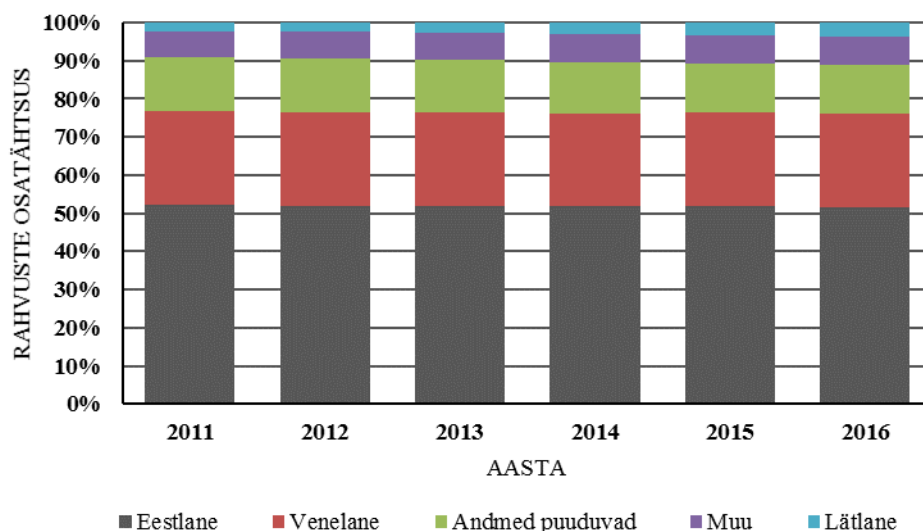
Valga linna oluliseks probleemiks on ka rahvastiku vananemine. Viimase kümne aasta jooksul on kuni 19aastaste noorte osakaal vähenenud ligikaudu 20 % võrra (Joonis 4). Vaadates tulevikku võib prognoosida, et sarnaselt teistele asulatele Eestis väheneb ka Valga linnas tööealiste elanike hulk.

Elanikkonna kahanemine saab pidurdada, kui suudetakse võidelda väljarändega ning suurendada sissetöötajate arvu.

Joonis 4. Valga linna rahvastiku vanuseline koosseis ajavahemikul 2011-2016 (allikas: rahvastikuregister 01.01.2016).

Valga linna rahvastikust ligikaudu poole moodustavad muust rahvusest elanikud. Eestlasi elab Valga linnas 01.01.2016 a. seisuga 51,7 %. Venelased moodustavad Valga elanikkonnast 24,5 % ning lätlased 3,6 % (Joonis 5). Viimaste aastate jooksul on lätlaste osatähtsus suurenenud, mis võib olla tingitud asjaolust, et Eestis on paremad võimalused raha teenimiseks.

Joonis 5. Valga linna elanike jagunemine rahvuste järgi ajavahemikul 2011-2016 (allikas: rahvastikuregister 01.01.2016)

Üldplaneeringu koostamise ning KSH käigus tuleb pöörata olulist tähelepanu elukeskkonna parandamisele, et soosida väljarände vähenemist ja suurendada tõenäosust sissetöötajateks. Vajalik

on arvestada vananeva elanikkonna vajadustega ning suunata linna arengut linna tihendamisele ning koondumisele.

3.2.2. Sotsiaalne infrastruktuur

Sotsiaalse infrastruktuuri all mõistame esmatarvilike teenuste (lastehoid, kool, arstiabi, esmatarbekaupade müük, panga- ja postiteenus, intranetiühendus, seltsi- ja kultuuritegevuse, sportimiskohtade) kohapealset pakkumist ning ühistranspordiühendust teenuseid pakkuvate keskustega.

Valga linn on Valga maakonna keskus, kus pakutakse kõiki esmatarvilikke teenuseid. Valgas tegutsevad 4 lasteaeda, 6 kooli, Valga Avatud Noortekeskus, Valga Linna Töötute Aktiviseerimiskeskus, päevakeskused (MTÜ Domus Petri Kogu, MTÜ Valgamaa Tugikeskus, MTÜ Valgamaa Puuetega Inimeste Koda, MTÜ Habitus), asenduskodu Kurepesa, naiste varjupaik. Valga linnas on võimalik omandada haridust alates alusharidusest kuni kutsehariduseni.

Samuti on loodud head võimalused sportimiseks: linnas on kaasaegne spordihall, staadion ja korrastatud spordirajatised. Kultuuriliselt teenindavad elanikke Valga Kultuuri- ja Huvialakeskus, Valga keskraamatukogu, SA Valga Isamaalise Kasvatuse Püsiekspositsioon ning kultuurialased mittetulundusühingud.

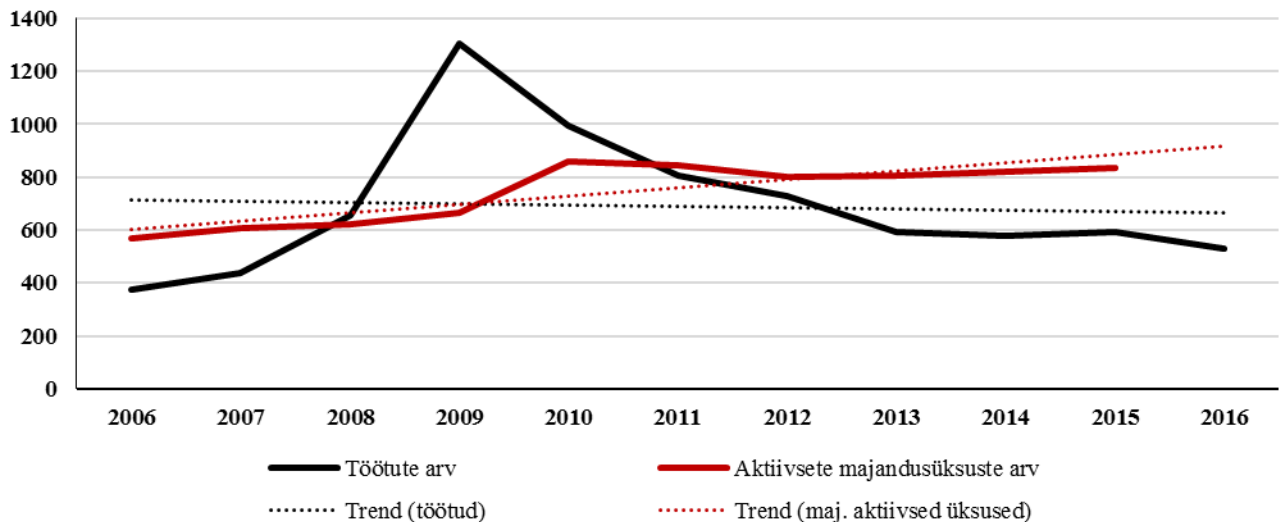
Valga linnas on oluline luua eeldused sotsiaalse infrastruktuuri säilitamiseks ning arendamiseks. Üldplaneeringu koostamise ning KSH raames tuleb hinnata sellega kaasnevaid mõjusid, sh teenustevõrgu optimaalsust, puhke- ja virgestusalade piisavust, ning kujundada ühistegevust soosiv avalik ruum.

3.2.3. Majanduslik keskkond

Valga linnas on äriregistri andmetel registreeritud 2015. aasta seisuga kokku 1 095 majandusüksust, millest majanduslikult aktiivsed¹ on 834 üksust (76 %). Enim on valga linnas registreeritud osäühinguid (38 %), millele järgnevad MTÜ-d (31 %), FIE-d (25 %). Vähem on aktsiaseltsi (2 %), tulundusühinguid (1 %), sihtasutusi (1 %), riiklikke üksusi (1 %) ja KOV-i üksuseid (2 %).

Majanduslikult aktiivsed ettevõtted tegutsevad eelkõige hulgi- ja jaekaubanduses (sh mootorsõidukite ja mootorrataste remont; 28 %), ehituses (10 %) ja töötlevas tööstuses (8 %). Viimaste aastate jooksul on majanduslikult aktiivsete ettevõtete hulk Valga linnas suurenenud. Ettevõtete arvu suurenemisest tulenevalt on vähenenud ka töötute arv linnas (Joonis 6). Valga linnas on 01.06. 2016 seisuga registreeritud 531 töötut.

¹ Majanduslikult aktiivsed on need ettevõtted, mis kuuluvad Statistikaameti statistilisse profiili

Joonis 6 Majanduslikul aktiivsed ettevõtted ning töötud Valga linnas ajavahemikul 2006-2016 (allikas: Äriregister ja Töötukassa 29.07.16)

Valga linnas domineerivad eelkõige väikeettevõtted, kus on vähem kui 10 töötajat. Selliseid ettevõtteid on 506 (92,5 %), keskmise suurusega ettevõtteid (kuni 49 töötajat) on 29 (5,3 %) ning suuri ettevõtteid (rohkem kui 50 töötajat) on 12 (2,2 %). Nendest kahes on rohkem kui 250 töötajat.

Valga suurimad tööandjad on:

- AS Valga Haigla – tegeleb haiglaraviteenusega
- AS Atria – tegeleb liha- ja linnutoodete tootmisega
- AS Valga Gomab – tegeleb puidu kuivatusega, immutamise ja keemilise töötlemisega
- AS M.A.S.I. Company – tegeleb tekstiili viimistlemisega
- Valga Depoo – tegeleb muude transpordivahendite remondi ja hooldusega
- AS Moodul – tegeleb muude metallkonstruktsioonide ja nende osade tootmisega

Ettevõtlust soodustab linna asukoht riigisiseste ja rahvusvaheliste transporditeede läheduses (Valgast lähtuvad Pärnu, Tartu ja Võru maanteed. Valgat läbib Jõhvi-Tartu-Valga maantee ning Tallinn-Tartu-Riia raudtee), samuti vaba maa olemasolu ettevõtluse arendamiseks. Lisaks muule on ettevõtluseks vajalikul infrastruktuuril hea kvaliteet.

Üldplaneeringu koostamise ning KSH käigus on vajalik tähtsustada ettevõtlust ja ettevõtluskeskkonda. Põhjalikult tuleb analüüsida rahvusvaheliste transporditeede läheduse kasutamise võimalusi eelduste loomiseks ning otsida muid asukohast tulenevaid võimalikke eeliseid. Tähelepanu tuleb pöörata tööstusalade ja ettevõtluspiirkondade paiknemisele ning sellest tulenevatele mõjudele.

3.2.4. Tehniline infrastruktuur

Soojavarustus

Valga linna suurim soojatootja ja soojusenergia müüja on Eraküte AS, kellele kuulub kaks katlamaja: Kuperjanovi tn 99a (1 õlikatel) ja Pärna pst 15 asuv keskkatlamaja (2 õlikatelt + 1 hakkekatel), Lisaks on mitmetel teistel ettevõtetel oma katlamajad. Linna soojusvõrgu keskküttesüsteeme kasutavad põhiliselt suurpaneelalamud ja ühiskondlikud asutused.

Valga linnas on võetud eesmärgiks kaugküttevõrgustiku arendamine ning sellega liitumise soosimine, samuti elektri- ja soojusenergia koostootmise ning muude kaasaegsete energiatootmisviiside (soojuspumbad, aktiivne ja passiivne päikeseküte, biogaas jms) kasutuselevõtu soosimine.

Teedevõrk

Linnast lähtuvad maanteed Jõhvi, Uulu (Pärnu), Võru ja Riia suunal. Eesti-sisene rongiliiklus toimub vaid Tartu-Elva-Valga suunal.

Valgat läbiv rahvusvaheline maanteeliiklus toimub peamiselt Tartu-Valga-Riia suunaliselt. Eesti siseliikluses on olulisemad Jõhvi- Tartu-Valga põhimaantee (E264 3) ning Valga-Uulu põhimaantee (6), viimasena märgitud suunal moodustab olulise osa liiklus Valga ja Tõrva vahel. Samuti läbib linna Võru- Mõniste- Valga tugimaantee (67) ning Valga- Suurekõrtsi kõrvalmaantee (23119).

Riigiteedega seonduva käsitlemisel tuleb lähtuda Vabariigi Valitsus 16.10.2013.a.korraldusega nr 448 vastu võetud „Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020“², kus on selgitatud konkreetsed tegevused ja vahendid.

Teede seisukorra parandamine ning jalg- ja jalgrattateede rajamine on vajalik selleks, et võimaldada kergliiklejatel ohutult ning mugavalt liikuda erinevate sihtpunktide vahel.

Ühisveevärk

Valga linna joogivesi saadakse põhjaveest. Planeerimisprotsessi käigus tuleb arvestada põhjaveevarude kaitse ning jätkusuutliku kasutamisega. Tsentraalses veevarustuses tarbitav põhjavesi on pärit ülem-keskdevoni veekompleksist. Põhjavee kõrgeest rauasisaldusest tingituna tuleb toorvett puhastada. Selleks on rajatud veetöötusjaam. Valga linna põhjaveevarude hindamise uuringus (2016) on selgunud, et Valga linna perspektiivne veevajadus perioodil 2017-2043 on – 3200 m³/d.

Suur osa linna elanikest saab joogivett pindmistest põhjaveekihtidest (salvkaevudest). Oluline on tagada nende põhjaveekihtide kaitse uute objektide rajamisel ning vanade objektide rekonstrueerimisel. Veellikate võimsuse ja perspektiivse veetarbimise võimalus näitab, et olemasolevatest veeallikatest piisab. Edasisel planeerimisel tuleb arvestada aga tsentraalse veevarustussüsteemi laiendamisega. Koostatava üldplaneeringu käigus tuleb tagada puhta, nõutava kvaliteediga vee kättesaadavus.

Kanalisatsioon

Valdavalt on Valga linna territooriumil tegemist ühisvoolse kanalisatsiooniga. Tambre linnaosas puudub tsentraalne kanalisatsioon.

Kanalisatsioonisüsteemi olulisem objekt on Valga linna reoveepuhasti. Keskmine ööpäevane vooluhulk on planeeritud 5 000 m³ ja maksimaalne 8 500 m³. Reoveepuhasti rajamine on vähendanud Pedeli jõe reostuskoormust ja ühtlasi Väikese-Emajõe eutrofeerumist.

Kui planeeritava hoonestusala lähipiirkonnas puudub ühiskanalisatsiooni võrk või kui seda on majanduslikult ebaotstarbekas rajada liiga väikeste reoveekoguste tõttu, võib kasutada kogumismahuteid. Kogumismahutitesse kogutav reovesi purgitakse Valga linna puhastusseadmesse. Hetkel kehtiva üldplaneeringu alusel on reovee immutamine kogu omavalitsuse territooriumil keelatud.

² Riigimaanteede teehoiukava aastateks 2014-2020 <http://www.mkm.ee/riigimaanteede-teehoiukava-aastateks-2014-2020/>

Sademevesi

Hetkel kehtiva üldplaneeringu³ järgi tuleb sademevesi kinnistutelt kokku koguda ja suunata sademevee kanalisatsiooni. Kui sademevee kanalisatsioon puudub või ühisvoolse tehnovõrgu tase ei võimalda sademevee vastuvõttu, tuleb katustelt kogutav sademevesi immutada kinnistul. Koostatava üldplaneeringu lahenduse väljatöötamise käigus peaks eelistama sademe kohtlahenduste kasutamist, selleks et tagada puhastamist mittevajava sademevee võimalikult tekkekohapõhine imbumine keskkonda. KSH käigus tuleb hinnata immutamise mõju põhjaveele ja joogivee kvaliteedile (sh salvkaevudele) ning üleujutustele. Tuleb kaalutleda ja hinnata, kas põhimõtteliselt on mõistlikum sademevett võimalikult palju immutada kohapeal või võimalikult palju koguda

Hetkel kehtiva üldplaneeringu alusel tuleb parkimisaladelt kogutav sademevesi juhtida läbi mudaõlipüüniste juhtul, kui parklas on rohkem kui 10 autokohta. Parklate edasisel planeerimisel tuleb eelistada võimaluse korral vett läbilaskvaid katendeid. KSH aruandes tuleb käsitleda ning hinnata mudaõlipüüdurite vajalikkust või mittevajalikkust.

Jäätmemajandus

Valga linna toimib korraldatud jäätmevedu ning linnas asub jäätmejaam, mille teeninduspiirkond hõlmab lisaks Valga linnale ka Tõlliste, Taheva, Karula, Öru valdade haldusterritooriume ning tõmbekeskuste printsiipi järgides ka osaliselt Hummuli ning Sangaste valdade haldusterritooriume. Linna territooriumil kogutakse konteinervõrgustike põhimõtetel liigiti segapakendit (klaas, plastik, paber ja kartong, metall) ning paber- ja kartongpakend, k.a kihiline kartong. Samuti on linna paigutatud klaaspakendi konteinerid.

Kuna avalikus ruumis olevaid pakendikonteinereid reostatakse ulatuslikult tuleb koostatava üldplaneeringu ning KSH käigus muu hulgas leida ning paika panna sobivad maa-alad, kuhu oleks võimalik rajada jäätmekogumisalad ning hinnata sellega kaasnevaid mõjusid.

Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames on oluline määratleda tehnilise taristu arengusuundumused ning hinnata arendamisega kaasnevaid mõjusid nii loodus- kui ka sotsiaalmajanduslikule keskkonnale. Planeerimisel ja mõju hindamisel arvestada tsentraalse veevarustussüsteemi arengu suundadega. KSH käigus tuleb tagada keskkonnanõuetele ja säästliku arengu põhimõtetele vastav jäätmemajandus.

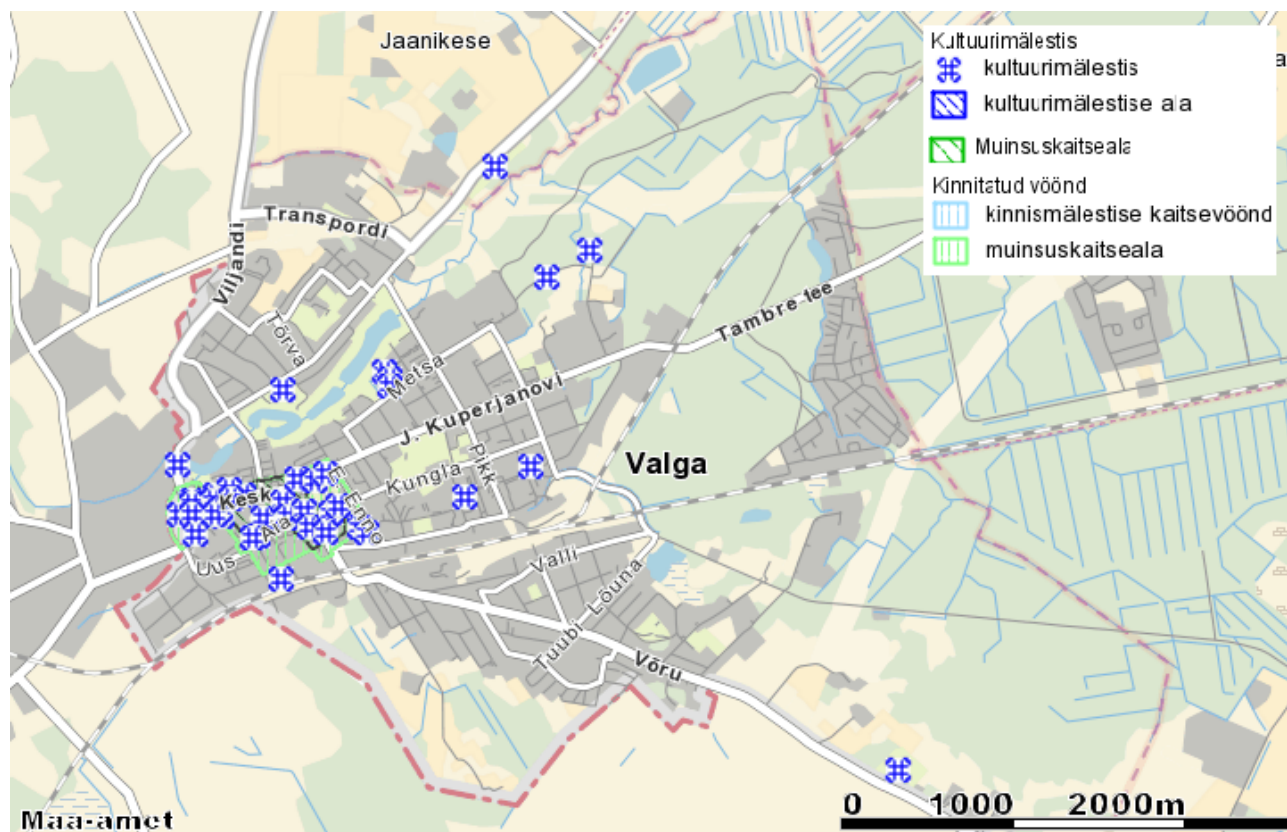
3.2.5. Ajalooline kujunemine ja ajaloolis kultuuriline keskkond

Valga ja Valka linnade ühiseks eelkäijaks on kaubateede keskmesse tekkinud asula Walk. 1584. aastal sai Valga Poola kuningalt linnaõigused. 1783. aastal sai Valga maakonnalinnaks, sest senistest Võnnu ja Riia maakonna osadest moodustati kreis. Olulise tõuke linna arengule andis 1889. aastal avatud raudtee. 1896–1902 lisandus veel kitsarööpmeline raudtee ning tekkis ühendus Tallinna, Pärnu, Mõisaküla, Viljandi, Paide ja Aluksnaga. Liiklusolude paranedes linnamajandus aktiveerus ja elanikkond kasvas. Märkimisväärsimatest tööstusettevõtetest paiknesid siin raudteetöökodad ja linaketrusvabrik. 1919. aastal jaotati linn kaheks. 1920. aastal Valgamaa moodustamisega sai Valga maakonnakeskuseks.

³ Valga linna kehtiv üldplaneering <http://www.valgalv.ee/et/Linnakodanikule/Ehitus-ja-planeerimine/Uldplaneering>

Kultuurimälestiste riikliku registri kohaselt (seisuga 10.06.2016) asub Valga linnas 312 mälestist. Sinna hulka kuuluvad Valga linnatuumiku muinsuskaitseala (Joonis 7), 30 ehitismälestist, 8 ajaloomälestist ning 3 ajaloo/ehitismälestist.

Valga linnatuumiku muinsuskaitseala ja ala kaitsevöönd hõlmavad enda alla kogu kesklinna. Valga linnatuumik võeti esmakordselt muinsuskaitse alla 27. veebruaril 1995. aastal (Vabariigi Valituse määrus nr 81). Muinsuskaitseala moodustati eesmärgiga säilitada ajalooliselt 1940. aastateks välja kujunenud linna ehituslikku tervikut ja muinsuskaitseala kujundavaid ehitisi, plaanistruktuuri, maastikuelemente ning miljöölist eripära.

Joonis 7. Valga linnatuumiku muinsuskaitseala ning kultuurimälestiste asukohaskeem (Allikas: Maa-ameti geoportaal 29.07.2016)

Koostatava üldplaneeringu raames tuleb arvestada muinsuskaitsealade eritingimustega ning hinnata nende mõju linnaruumi arengule. Üldplaneeringu ja KSH üheks eesmärgiks on hoida ning väärtustada kultuuripärandit ning hinnata sellest tulenevaid mõjusid.

3.3. Looduslik keskkond

Valga linn paikneb Valga nõo maastikurajooni keskmes ning on loodustingimustelt mitmekülgne. Valga linna piires on Pedeli oru põhi tasase reljeefiga, mõjutatud tugevasti liigniiskusest (soostunud) ning jäänud ebasoodsate tingimuste tõttu enamasti hoonestamata. Maastikulisi erisusi arvestades on Valga linna territooriumil võimalik eristada järgmisi maastikke: Pedeli oru põhi, Pipra org, Räniorg, Pedeli lääneperv (Tartu mnt ja linna läänepiiri vaheline ala), Pedeli idaperv (Pedeli oru ja Valga-tartu raudtee vaheline ala), Lõuna-Valga ning Tambre.

3.3.1. Geoloogia

Pedeli jõe oru lammialal moodustab pinnakatte ülemise osa holotseeni jõe- ja soosetted, turbamuda orgaanika viirgudega liiv. Selle settekompleksi alla jäävad fluvoglatsiaalsed liivad ja moreensed savipinnased. Lammisetete turba ja muda paksus on suurem Pedeli jõe sootide ning orgu suubuvate kõrvalorgude asukohas. Jääjõeline settekompleks on esindatud veeküllastunud punakaspruuni või halli tolmlüiva, peenliiva, kruusa ja veeristega. Kihis esineb ka läätsedena saviliiva ja liivsavi. Sügavamad ürgorud on täidetud setetega kolmest jääajast. Linnast ida pool soisel tasandikul levivad pehmed jääjärvelised savid ja aleuoliidid. Linn asetseb keskdevoni Burtnieki lademe avamusalal. Aluspõhi koosneb keskdevoni Burtnieki, Aruküla, Narva ja Pärnu lademe kivimitest kogupaksusega 200–250 m. Aluskord on ligikaudu 550 m sügavusel.

3.3.2. Veestik

Valga linna veestiku võib jagada järgnevalt: vooluveekogud (Pedeli jõgi ja selle lisaojad) ning seisuveekogud (olulisemad Tambre paisjärv, Pedeli jõe rajatud paisjärv ja linnapargis asuvad tiigid). Pedeli jõe lähe ja suue asuvad Valgamaal, jõe keskjooks aga Läti territooriumil. Pedeli jõgi läbib linna edela- kirde suunas ning on muudetud neljaks paisjärveks, mida ümbritseb puhkeala. Jõe kogupikkus on 31 km, millest 18 km asub Eestis (sellest ligikaudu 5 km Valga linna territooriumil). Pedeli jõgi Üldplaneeringu ja KSH koostamise käigus tuleb arvestada Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas⁴ toodud eesmärkidega. KSH käigus tuleb käsitleda Pedeli jõe rajatud paisutustega kaasnevaid sotsiaal-majanduslikke mõjusid ning mõjusid looduskeskkonnale.

3.3.3. Rohealad ning rohevõrgustik

Valga linna territooriumi väärtuslikumad rohealad asuvad linna põhja- ning kirdepoolses osas. Linna olulisemad ja väärtuslikumad rohealad ning ühtlasi kõrge puhkeväärtusega piirkonnad on Tambre mets, Pedeli virgestusala, Linnapark ning Räniorg.

Rohevõrgustiku puhul linnakeskkonnas on oluline panna rõhku lisaks looduslikele aspektidele ka sotsiaalsetele aspektidele. Peamisteks eesmärkideks on väärtuslike spordi ja puhkuse võimaldamine vabas õhus linnale sobivas looduslähedases keskkonnas. Linna servades on eesmärgiks rikutud maastike looduslikkuse taastamine. Rohelise infrastruktuuri olemasolu linna keskel loob mugavamad võimalused jalgsi liikumiseks või jalgrattasõiduks.

3.3.4. Väärtuslikud maastikud

Valga linnas asuvad koostatava Valga maakonnaplaneeringu⁵ kohased maakondliku tähtsusega väärtuslikud maastikud: Valga linna Pedeli jõelamm, Valga linnapark, Räniorg ja Tambre parkmets.

ÜP ja KSH käigus tuleb arvestada väärtuslike maastikega ning täpsustada, kuidas maakonnaplaneeringust tulenevaid nõudeid koostatava tuleb rakendada selleks, et maastike väärtus säiliks ja inimesed saaksid osa nendest väärtustest.

⁴ Ida-Eesti vesikonna veemajanduskava <http://www.envir.ee/sites/default/files/ida-eesti-vesikonna-veemajanduskava.pdf>

⁵ Koostatav Valga maakonnaplaneering <http://valga.maavalitsus.ee/koostatav-maakonnaplaneering>

3.3.5. Kaitstavad loodusobjektid

Linna territooriumile jääb mitmeid kaitstavaid loodusobjekte (vt Tabel 2).

Tabel 2. Kaitstavad loodusobjektid Valga linnas (Allikas: keskkonnaregister seisuga 22.07.2016)

Registrikood	Objekti nimetus	Tüüp
KLO4001227	Kase t tammed (3)	puu ja puudegrupid
KLO1200137	Säde park	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum
KLO1200430	Tambre parkmets	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum
KLO1200134	Valga linnapark	kaitsealune park
KLO1200432	Valga Pargi tn. amuuri korgipuu allee (100 m)	puistu
KLO1200545	Valga veterinaarravila park	uuendamata piiridega park, puistu, arboreetum
KLO9337911	roomav öövilge	kaitsealuse liigi leiukoht
KLO9337904	laialehine neiuvaip	kaitsealuse liigi leiukoht
KLO9337903	laialehine neiuvaip	kaitsealuse liigi leiukoht
KLO9105580	valge-toonekurg	kaitsealuse liigi leiukoht
KLO9120978	hink	kaitsealuse liigi leiukoht

KSH raames tuleb hinnata üldplaneeringuga kaasnevat mõju looduslike alade terviklikkuse ja bioloogilise mitmekesisuse säilimisele. Tuleb hinnata rohevõrgustiku toimimist ning selle paigutust ning vajadusel teha ettepanekuid rohevõrgustiku alade piiride ja funktsioonide ning kasutustingimuste täpsustamiseks. Koostatava üldplaneeringu ning KSH raames on vajalik arvestada kaitstavate loodusobjektidega ning hinnata kavandatava tegevuse võimalikku mõju neile.

4. Mõju hindamise ulatus

KSH aluseks strateegiliseks planeerimisdokumendiks on Valga linna üldplaneering 2030+. KSH käigus hinnatakse teemasid ning muutusi, mida koostatav üldplaneering endaga kaasa võib tuua (ÜP lähteseisukohad ptk 1 ja KSH VTK ptk 5).

Vastavalt keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadusele on strateegilise planeerimisdokumendi elluviimisega kaasneva KSH eesmärk arvestada keskkonnakaalutlusi strateegilise planeerimisdokumendi koostamisel ja kehtestamisel, tagada kõrgetasemeline keskkonnakaitse ning edendada säästvat arengut.

KSH eesmärk antud juhul on hinnata keskkonnakaalutlusi Valga linna üldplaneeringu koostamisel, edendades samaaegselt kestlikku arengut. Samaväärselt oluline on hinnata üldplaneeringuga kaasnevaid võimalikke olulisi mõjusid majanduslikule, sotsiaalsele ja kultuurilisele keskkonnale, aidates kaasa põhjendatud ja tasakaalustatud otsuste langetamisele.

KSH käigus tuleb määratleda, kirjeldada ja hinnata kavandatava tegevuse ja võimalike arengustenaariumite võimalikku negatiivset ja positiivset mõju loodus-, tehis-, ja sotsiaalmajanduslikule keskkonnale ning hinnata nende mõjude tõenäosust, iseloomu, ulatust ja olulisust. KSH käigus tuleb analüüsida negatiivsete mõjude vältimise või leevendamise võimalusi. Samavõrra tuleb tähelepanu pöörata ka võimalike positiivsete mõjude võimendamisele. KSH peab tegema ettepanekuid sobivate alternatiivide valikuks.

Hindamisel tuleb arvestada ka väljastpoolt planeeringuala tulenevate oluliste mõjudega ning mõjude kumuleerimisega. Mõjude hindamisel tuleb jääda üldplaneeringu täpsusastmesse ning keskenduda eelkõige olulistele kaasnevatele mõjudele ning teemadele mida saab reguleerida üldplaneeringuga.

Pole ette näha, et planeeringu tulemusena muutuks kiiresti ja oluliselt Valga ümbruse keskkond (sh majanduslik ja sotsiaalne), seetõttu jääb hinnatav mõju peaaesjalikult linna piiresse. Arvestada tuleb võimalike (mõlemasuunalisi) mõjusid vahetutele naabritele.

Koostatava üldplaneeringuga ei kavandata olulisi objekte või tegevusi, millega võiks kaasneda oluline negatiivne keskkonnamõju Läti Vabariigile. Läti Vabariiki on teavitatud Valga linnas toimuvatest strateegilistest arengutest. Valga Linnavalitsus edastas inglisekeelse ülevaatliku lühikirjelduse Valga linna üldplaneeringu menetluse ja sisu kohta Keskkonnaministeeriumile, mis edastas selle omakorda Läti Keskkonnabüroole. Valga linn on kaastatud üldplaneeringu koostamise protsessi ning tehakse omavahel koostööd, seega ei ole vajalik läbi viia piiriülest mõjuhindamist. Kui üldplaneeringu koostamise käigus peaksid ilmnema aga asjaolud, mis võivad kaasa tuua olulist keskkonnamõju teise riigi keskkonnale, siis teatatakse sellest Keskkonnaministeeriumit, kes informeerib sellest Läti Vabariiki

5. Üldplaneeringu rakendamisega eeldatavalt kaasneda võiv oluline keskkonnamõju

KSH aruanne peab käsitlema KeHJS § 40 nimetatud teemasid, arvestades seejuures üldplaneeringu eesmärgi ja käsitletavat territooriumi. Vastavalt KeHJS § 40 lg 3 p 2 peab KSH aruande koostamisel arvesse võtma strateegilise planeerimisdokumendi sisu ja kehtestamise tasandit.

Eeltoodust tulenevalt tuleb Valga linna üldplaneeringu KSH läbiviimisel keskenduda järgmistele planeeringulahenduse elluviimisega kaasnevatele ning kaasneda võivatele mõjudele:

- Mõju inimese sotsiaalsetele vajadustele, sh hinnang, kas planeeringulahendus tagab eeldused inimsõbraliku, vananeva elanikkonna vajadustega arvestava linnaruumi väljaarendamiseks ning kas planeeringulahendusega on inimestele loodud eeldused vajalike teenuste osutamiseks (arstiabi, haridus, ühistransport, kultuur, puhke- ja rekreatsioonivõimalused jms). Hinnata tuleb, kas planeeringulahendus aitab kaasa funktsionaalse avaliku linnaruumi loomisele, et võimaldada sotsiaalsete vajadustega arvestamist.
- Mõju inimese tervisele lähtudes joogi- ja suplusvee kvaliteedist, välisõhu seisundist ja müra, samuti sundliikumiste iseloomust (modaalsest jaotusest kergliikluse, ühistranspordi ja autoliikluse vahel). Käsitlemist vajab valga linna kiirgusohutus (sh looduskiirgus ning pinnasõhu ja ruumide siseõhu radoonisisaldus). Tuleb hinnata ioniseeriva kiirguse (sh radooni) mõju inimese tervisele.
- Maakasutuse ja teedevõrgu kavandamisel avalduvat mõju liiklusohutusele, arvestades EL direktiivi 2008/96 artiklit 3.
- Käsitleda mh liiklusest tingitud keskkonnamüra ja tekkiva tolmu vähendamist
- Mõju varale, arvestades muuhulgas asustuse koondamist kesklinna. KSH käigus ei viida läbi detailset kinnisvaraolukorra analüüsi, vaid hinnatakse mõju üldistatult.
- Mõju kultuuripärandile, sh võttes arvesse üldplaneeringule koostatud muinsuskaitse eritingimusi.
- Hinnata planeeringulahenduses välja pakutud kompostimis- ja ehitusjäätmepiirkondade (sh nende asukohaalternatiivide) võimalikku mõju ning vajadusel esitada leevendusmeetmed. Vajadusel pakkuda välja jäätmekogumispunktide (kogumiskonteinerite) täiendavad soovitused asukohad.
- Hinnata Tambre suvitusrajooni piirkonna erineva funktsionaalse määratlemise (kas suvila- või elamupiirkond) mõju keskkonnateenustele ja keskkonnateenustest. Arvestada tuleb, et elamupiirkonnana määratlemisega kaasneb keskkonnateenuste (sh ühisveevärk ja -kanalisatsioon, rangem korraldatud jäätmevedu) laienemine.
- Ettepanekud rohealade eesmärkide saavutamiseks, sh lähtuvalt konkreetsest rohealast ning ökoloogilise mitmekesisuse säilitamise ja puhkefunktsiooni tasakaalustamise vajadusest. Eesmärkide määratlemine koostöös planeerijaga (rohealade liigitus, sellest tulenevad hooldusnõuded jms).

- Ettepanekud väärtuslike maastike väärtuste säilitamiseks ja kasutamiseks.
- Ettepanekud linna serva jäävate alade looduslikkuse võimalikult kulutõhusaks taastamiseks.
- Sademevee immutamise mõju põhjaveele ja joogivee kvaliteedile (sh salvkaevudele) ning üleujutustele. Kaalutleda ja hinnata, kas põhimõtteliselt on mõistlikum sademevett võimalikult palju immutada kohapeal või võimalikult palju koguda.
- Pedeli jõel olevate paisjärvede mõju veemajanduskava eesmärkidele ja kaitstavale kalaliigile.
- Mõju linnas olevate tiikide ja järvede (sh paisjärvede) jätkusuutlikuks kasutamiseks vajalikele ressurssidele ja tegevustele. Tõhusamate lahenduste ettepanekud.
- Vajaduse tekkimisel hinnata Pedeli jõe ehituskeeluvööndi vähendamisest tulenevaid mõjusid ja pakkuda leevendusmeetmeid.
- KSH koostamisel panustada sellesse, et planeeringu tulemus oleks piisavalt ressursi- ja energiatõhus.
- Tuleb hinnata kliimamuutustest tulenevaid mõjusid (sh võimalikud üleujutusalaad, soojasaared tormikindlusega ja kuumalainetega arvestamine) ning teha ettepanekuid kliimamuutustega kohanemiseks.
- Leevendavate meetmete, sh positiivset mõju võimendavate meetmete soovitamine, et aidata kaasa linnaruumi toimimisele elanike heaolu suurendava äri- ja elukeskkonnana ning keskkonnasõbraliku linnakeskkonnana.

Üldplaneeringu ja KSH koostamise protsessi käigus võib lisanduda mõjusid, mida tuleb töö käigus hinnata.

6. KSH metoodika

KSH käigus lähtutakse KeHJS ja PlanS nõuetest. Hindamine teostatakse üldplaneeringu täpsusastmes ja keskendutakse teemadele, mille osas toimuvad muutused võrreldes hetkel kehtiva üldplaneeringuga ning mida saab üldplaneeringuga reguleerida.

KSH viiakse läbi tihedas koostöös planeerimisega. See tähendab, et mõjude hindamine toimub jooksvalt koos planeeringulahenduse väljatöötamisega. Alternatiivide (arengustsenaariumite) moodustamine, hindamine, kaalumine ning eelistamine toimub koostöös planeerijaga. See tähendab, et hindamisel ja kaalumisel arvestatakse ka planeerimisega seotud kriteeriume ja tõekspidamisi.

Keskkonnale avalduva mõju hindamiseks puudub hetkel vajadus täiendavate uuringute läbiviimiseks. Mõju hindamine toimub eksperthinnangute ja olemasolevate andmete põhjal: - Maa-ameti Geoportaal, Keskkonnaregistri avalik teenus, EELIS, VEKA, alal eelnevalt teostatud uuringud. Üldplaneeringu ning KSH koostamise käigus tutvutakse piirkonnaga kohapeal ning viiakse läbi tööseminare. Vajadusel arvestatakse ka teaduskirjanduses avaldatud tulemusi ning mõjusid kirjeldatakse arvestades õigusaktides aluseks olevat ning teaduslikult tõestatuimat kõige kaasaegsemat informatsiooni. Töö teostamisel tuleb analüüsida avalikkuse ettepanekuid ning tuua välja nendega arvestamise või mitteamestamise põhjendused.

Üldplaneeringu ning KSH protsessi käigus tehakse tööd peamiselt peatükis 3.2 välja toodud kahe arengustsenaariumiga. Vajaduse tekkimisel kaalutakse täiendavaid arengustsenaariumeid. Arengustsenaariumite täpne olemus selgub edaspidise KSH ja üldplaneeringu protsessi käigus. Alternatiivsete arengustsenaariumite seast valitakse kaalumise teel sobivaim lahendus.

Kvalitatiivsete ja kvantitatiivsete hindamismeetodite valik toimub vastavalt andmete olemasolule ja vajadusele. Väljatöötamise kavatsuse etapis pole selgunud ühtegi näitajat, mida kindlasti oleks võimalik hinnata kvantitatiivselt.

Hindamisel lähtutakse Eestis ja Euroopa Liidus kehtivate asjakohaste õigusaktide nõuetest.

Arengustsenaariumite kaalumise ja eelistamise metoodika otsustatakse jooksvalt koostöös planeerijaga, kui on selgunud lõplikud stsenaariumid ning neid eristavad näitajad. Kui eristavaid näitajaid on vähe (nt kolm) on kõige optimaalsem leida eelistatud lahendus arutluse teel. Kui eristavaid näitajaid on palju, on mõistlik kasutada keerukamaid lahendusi (nt Saaty analüütiline hierarhia määratlus⁶).

⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Analytic_hierarchy_process ja https://en.wikipedia.org/wiki/Analytic_hierarchy_process_%E2%80%93_car_example

7. Üldplaneeringu ja KSH protsessi ajakava

Üldplaneeringu koostamise ning KSH läbiviimise protsess on integreeritud ning kulgeb paralleelselt. KSH väljatöötamise kavatsuse koostamise hetkel ei ole KSH ja üldplaneeringu koostamise protsessi ajalist kulgemist võimalik täpsemalt paika panna, mistõttu on koostatud ajakava esialgne ning see võib protsessi käigus muutuda. Üldplaneeringu ning KSH eeldatav ajakava on esitatud üldplaneeringu lähteseisukohtade peatükis 3.

8. Koostöö ja kaasamine

Üldplaneeringu ja KSH koostamisse kaasatakse isikud, kelle õigusi planeering võib puudutada, isikud, kes on avaldanud soovi olla selle koostamisse kaasatud, samuti asutused, kellel võib olla põhjendatud huvi eeldatavalt kaasneva olulise keskkonnamõju või planeeringuala ruumiliste arengusuundumuste vastu.

Isikud ja asutused, keda strateegilise planeerimisdokumendi alusel kavandatud tegevus võib eeldatavalt mõjutada või kellel võib olla põhjendatud huvi selle strateegilise planeerimisdokumendi vastu on (lähteseisukohtade ja KSH kavatsuse koostamise seisuga) esitatud koostatava Valga linna üldplaneeringu 2030+ lähteseisukohtades (ptk 5). Üldplaneeringu ja KSH protsessi käigus võib mõjutatavate ja/või huvitatud isikute ja asutuste nimekiri muutuda.

Üldplaneeringu koostamise korraldaja esitab üldplaneeringu lähteseisukohad ja KSH väljatöötamise kavatsuse huvitatud isikutele seisukohavõtuks. Kaasatavate isikute ja asutuste teavitamine toimub planeerimisseaduses sätestatud korras.

Peale õigusaktides ette nähtud avalike arutelude on eelduslikult kohapeal vaja läbi viia veel vähemalt 3 vahepealset avalikku arutelu huvigruppidega kohtumiseks või muus kitsamas ringis lahenduse aruteluks. Samuti

LISA 1. Valga linnavolikogu 29. aprill 2016 otsus nr 111 „Valga linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“

VALGA LINNAVOLIKOGU

OTSUS

Valga

29. aprill 2016 nr 111

Valga linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine

Planeerimisscaduse § 74 lg 1 kohaselt on üldplaneeringu eesmärk linna territooriumi ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määratlemine ning maakasutus- ja ehitustingimuste seadmine. Üldplaneeringul on suur roll investeringut ja ehitustegevust ettevalmistava detailplaneeringu koostamise või projekteerimise alusena. Üldplaneeringu koostamise protsess on avalik.

Valga Linnavolikogu 25. mai 2007. a määrusega nr 6 kehtestati Valga linna üldplaneering (jõustunud 1. juuni 2007. a). Valga Linnavolikogu 21. märtsi 2014. a otsusega nr 27 kinnitati Valga linna üldplaneeringu ülevaatamise tulemused. Ülevaatamise käigus hinnati Valga linna üldplaneeringu ajakohasust ja sidusust teiste linna arengus oluliste strateegiliste arengudokumentidega. Samuti määrati kindlaks olulisemad probleemid üldplaneeringu elluviimisel, sh detailplaneeringute koostamisel ning püstitati eesmärgid edasiseks ruumiliseks planeerimiseks. Üldplaneeringu ülevaatamise tulemusena jõuti järeldusele, et Valga linna üldplaneering vajab uuendamist. Uue üldplaneeringu koostamisel tuleb arvestada, et võrreldes 2007. a kehtestatud üldplaneeringuga on muutunud majanduslik olukord, vähenenud on linna ja linna lähialade elanike arv ning on suurenenud nõudmised linnakeskkonnale.

Valga linna elanike arv oli kõige suurem 1970-ndate aastate lõpul, kui linnasi oli ligikaudu 18 500. Eesti taasiseseisvumisest alates on linna elanike arv pidevalt langenud. Nüüd elab Valgas ligikaudu 12 000 inimest. Alusetu on eeldada, et tulevikus kasvaks Valga elanikkond tagasi endisele tasemele. Linnaruumi on vaja kohandada praeguste elanike vajadustele.

Valga linn seisab valiku ees, kas kontsentreeruda linnalise keskkonna koondamisele ja linna olemasolevate ressursside (tehniline ja sotsiaalne taristu) optimaalsemale kasutamisele või jätkata seni kehtiva üldplaneeringuga kavandatud kiirele majanduskasvule orienteeritud linnakeskkonna laiendamist. Valikute tegemiseks tuleb hinnata erinevaid arengustsenaariumeid ning nende lähtuvalt seada linna ruumiliseks arenguks uued strateegilised eesmärgid.

Valga Linnavolikogu 3. oktoobri 2014. a otsusega nr 44 algatati Valga linna üldplaneeringu koostamine. 1. juulist 2015. a hakkas kehtima uus planeerimisseadus ning ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seadus. Ehitusseadustiku ja planeerimisseaduse rakendamise seaduse § 1 lõike 1 järgi menetletakse enne nimetatud seaduse jõustumist algatatud planeeringud lõpuni varem kehtinud planeerimisseaduses sätestatud nõuete alusel. Kuna algatatud

Üldplaneering koostatakse Valga linna ruumilise arengu põhimõtete ja suundumuste määramiseks lähimaks aastakümneks ja koostatud dokument saab olema ka linna ehitatud keskkonna toimivuse ja kasutatavuse aluseks ehitusseadustiku¹ mõistes, siis on otstarbekas korraldada üldplaneeringu koostamine alates 1. juulist 2015. a kehtima hakanud planeerimisseaduse järgi ning arvestades selles sätestatud üldplaneeringu ülesandeid. Selleks tuleb algselt üldplaneeringu koostamine uuesti. Samaselt on otstarbekas toimida ka keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamisega, kuna ka keskkonna mõjus strateegilise hindamise koostamist reguleerivad sätted hakkasid keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanuhtimissüsteemi seaduses¹ kehtima alates 1. juulist 2015.

Koostatavast üldplaneeringust peab saama kohalikule omavalitsusele sisukas strateegilise arengu dokument kvaliteetse elu- ja majanduskeskkonna loomiseks ning elanikkonna vähenemise pidurdamiseks. Koostatava Valga linna üldplaneeringu eesmärk on kohendada elanikkonna kahanemise tingimustes Valga linnaruumi kompaktsust, kvaliteetseks, hästi funktsioneerivaks ja ökonoomseks elu- ja majanduskeskkonnaks rõhuasetusega kesklinna taaselustamisele, elamufondi kaasajastamisele ning äri- ja tootmisalade taaskasutamisele. Linnaruumi planeerimisel on vaja ka rohkem tähtsustada ettevõtlust ja ettevõtlikke inimesi, arvestada vananeva elanikkonna vajadustega ning suunata linna arengut linna tihendamisele ning koondumisele. Eesmärgiks on ka soodustada ressursi (sh energia) säästvaid lahendusi, eelistades olemasoleva ehitatud keskkonna tihendamist või taaskasutusele võtmist, olemasoleva taristu kasutamist uute hoonestamata alade kasutusele võtmise asemel.

Valga linna üldplaneering koostatakse kogu Valga linna territooriumile arengu põhimõtete kokkuleppimiseks ja ruumilise arengu suundumuste määramiseks. Seejuures peetakse silmas ruumilisi ja funktsionaalseid seoseid ka Valga linnaga.

Üldplaneeringu koostamise raames analüüsitakse erinevaid arengutsenaariume nii rahvastiku trendide kui linna toimimise ja arenguvajaduste osas ning selle baasil kujundatakse linna strateegilised eesmärgid. Üldplaneeringus on oluline määrata ruumi kujundamise põhimõtted, mis säilitaks olemasolevaid väärtusi, lähtuksid elanikkonna vajadustest ning soodustaks (eriti kesklinnas) ruumi avalikku ja mitmekesist kasutust.

Väheneva rahvaarvu ja majandusaktiivsuse puhul tuleb kaaluda planeeringuga seotavate tingimuste ja täiendavate piirangute seadmise vajadust ja iseloomu. Majandustegevust kitsendavate või piiravate põhimõtete seadmine strateegilisel planeerimistasandil võib tagada küll väärtuste säilimise, kuid kahandab oluliselt piirkonna elujõulisust ja atraktiivsust elupaigana. Seetõttu loobutakse koostatavas üldplaneeringus üldjuhul juhtotstarvete (maa-alade valdavate maakasutusfunktsioonide) detailsest ja ühesest määramisest.

Üldplaneeringuga määratakse detailplaneeringu koostamise juhud ja alad, kus linnaehituslikud aspektid on olulised või esineb kõrgendatud avalik huvi, mõjutades linna toimimist ning ruumi kvaliteeti olulisel määral. Lähtuvalt piirkonna iseloomust ning asukohast linnaruumis määratakse tingimused, mille alusel saab väljastada projekteerimistingimusi, mis omakorda võimaldavad ehitustegevuse lihtsustamist.

Lähtudes planeerimisseaduse § 74 lõikest 4 ja keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanuhtimissüsteemi seaduse¹ § 33 lõike 1 punktist 2 tuleb üldplaneeringu koostamisel läbi viia keskkonnamõju strateegiline hindamine. Keskkonnamõju strateegiline hindamine eesmärk on hinnata keskkonnakaalutlusi Valga linna üldplaneeringu koostamisel ja kehtestamisel, edendades kestlikku arengut. Samaväärselt oluline on hinnata üldplaneeringuga kaasnevaid võimalikke olulisi mõjusid majanduslikule, sotsiaalsele ja kultuurilisele keskkonnale, aidates kaasa põhjendatud ja tasakaalustatud otsuste langetamisele.

Kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse § 6 lõike 1 ja § 22 lõike 1 punkti 31, planeerimisseaduse § 77 lõigete 1 ja 4, keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse § 33 lõike 1 punkti 2 ja § 35 lõike 2 alusel Valga Linnavolikogu otsustab:

1. Algatada Valga linna üldplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamine.
2. Volitada Valga Linnavalitsus täitma planeerimisseaduse § 4 lõikes 2 punktides 2, 3, 4 ja 5 sätestatud planeerimisalase tegevuse korraldaja ülesandeid.
3. Valga linna üldplaneeringu koostamise algataja ja kehtestaja on Valga Linnavolikogu (Kesk tn 11, Valga linn), koostamise korraldaja on Valga Linnavalitsus (Puiestee tn 8, Valga).
4. Valga linna üldplaneeringu algatamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamise õigusaktiga on võimalik tutvuda alates 5. maist 2016. a Valga linna kodulehel www.valga.ee
5. Tunnistada kehtetuks Valga Linnavolikogu 3. oktoobri 2014. a otsus nr 44 „Valga linna üldplaneeringu algatamine“ ja 3. oktoobri 2014. a otsus nr 45 „Valga linna üldplaneeringu keskkonnamõju strateegilise hindamise algatamine“.
6. Otsus jõustub teatavakstegemisest.

Ivar Unt
esimees

Ärakiirjad:

1. Valga Linnavalitsus
2. Linnavalitsuse linnamajandusamet